

Афанасьєва Мар'яна Володимирівна
доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри конституційного права
Національний університет «Одеська юридична академія»

Afanasieva Mariana
Doctor of Law, Professor,
Professor of the Department of Constitutional Law
National University "Odesa Law Academy"
ORCID: 0000-0002-1139-0265

DOI: 10.25313/law-2026-3-97-16

ПРАВОВІ ТА ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В АДВОКАТСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

LEGAL AND ETHICAL PRINCIPLES OF USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN ADVOCACY

Анотація. Вступ. Активний розвиток цифрових технологій і систем штучного інтелекту зумовлює їхнє поступове впровадження у сферу правничої діяльності, зокрема в адвокатську практику. Водночас використання таких технологій породжує нові етичні та правові виклики, пов'язані з ризиками алгоритмічної упередженості, непрозорістю функціонування систем штучного інтелекту, загрозами конфіденційності клієнтської інформації та можливим впливом на незалежність професійного судження адвоката.

Мета. Метою дослідження є аналіз правових та етичних засад використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності, а також визначення меж його застосування з урахуванням необхідності дотримання принципів верховенства права, законності, незалежності адвоката, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: нормативно-правові акти України, що регулюють здійснення адвокатської діяльності, зокрема положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Правил адвокатської етики; міжнародно-правові акти та рекомендаційні документи у сфері регулювання використання штучного інтелекту, прав людини та правосуддя, зокрема Рекомендації ЮНЕСКО з етики штучного інтелекту, Рамкова конвенція Ради Європи про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права, а також Регламент Європейського Союзу про штучний інтелект (AI Act); праці вітчизняних та зарубіжних учених, присвячені проблемам цифровізації правничої діяльності, етичним аспектам застосування штучного інтелекту, а також питанням забезпечення принципу верховенства права у сфері правосуддя.

У процесі здійснення дослідження використано такі наукові методи: формально-юридичний метод (для аналізу змісту нормативно-правових актів, що регулюють адвокатську діяльність та використання технологій штучного інтелекту); порівняльно-правовий метод (для дослідження міжнародних підходів до правового та етичного регулювання застосування штучного інтелекту у сфері правосуддя та адвокатури); метод аналізу та синтезу (для визначення основних ризиків і переваг використання штучного інтелекту в адвокатській практиці); метод теоретичного узагальнення (для систематизації наукових підходів до проблеми використання штучного інтелекту у правничій діяльності); метод логічного узагальнення результатів (для формулювання висновків і визначення перспектив подальшого нормативного та етичного регулювання використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності).

Результати. У дослідженні встановлено, що використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності може суттєво підвищити ефективність юридичної роботи, однак його застосування повинно здійснюватися з дотриманням чітких етичних і правових обмежень. Обґрунтовано, що результати, отримані за допомогою систем штучного інтелекту, мають

розглядатися виключно як допоміжний інструмент, тоді як остаточно правова оцінка та відповідальність за прийняті рішення повинні залишатися за адвокатом.

Перспективи. Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення комплексних етичних стандартів використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності, а також удосконалення національного нормативного регулювання з метою забезпечення балансу між інноваційним розвитком технологій та гарантіями дотримання прав людини і принципів правової держави.

Ключові слова: штучний інтелект, верховенство права, законність, конфіденційність, конфлікт інтересів, адвокатська таємниця, правила адвокатської етики, цифрові технології, право на справедливий суд.

Summary. Introduction. The rapid development of digital technologies and artificial intelligence (AI) systems has led to their gradual integration into the field of legal practice, including the practice of advocacy. At the same time, the use of such technologies generates new ethical and legal challenges associated with the risks of algorithmic bias, the lack of transparency in the functioning of AI systems, potential threats to the confidentiality of client information, and the possible impact on the independence of a lawyer's professional judgment.

Purpose. The purpose of this study is to analyse the legal and ethical foundations of the use of artificial intelligence in legal practice, particularly in advocacy, and to determine the limits of its application with due regard to the principles of the rule of law, legality, independence of the lawyer, confidentiality, and avoidance of conflicts of interest.

Materials and Methods. The research materials include: legislative and regulatory acts of Ukraine governing the practice of advocacy, in particular the provisions of the Law of Ukraine "On the Bar and Legal Practice" and the Rules of Legal Ethics; international legal instruments and policy documents regulating the use of artificial intelligence, human rights, and justice, including the UNESCO Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence, the Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence, Human Rights, Democracy and the Rule of Law, and the European Union Artificial Intelligence Act (AI Act); scholarly works of domestic and foreign researchers devoted to the digitalization of legal activity, the ethical aspects of artificial intelligence applications, and issues related to ensuring the rule of law within the justice system.

The following scientific methods were employed in the course of the research: the formal-legal method (to analyse the content of legal provisions regulating advocacy and the use of artificial intelligence technologies); the comparative legal method (to examine international approaches to the legal and ethical regulation of AI applications in the fields of justice and legal practice); the methods of analysis and synthesis (to identify the principal risks and advantages associated with the use of artificial intelligence in legal practice); the method of theoretical generalization (to systematize scholarly approaches to the problem of AI use in legal activity); and the method of logical generalization of results (to formulate conclusions and determine prospects for further normative and ethical regulation of artificial intelligence in legal practice).

Results. The study establishes that the use of artificial intelligence in legal practice may significantly increase the efficiency of legal work; however, its application must be carried out in compliance with clearly defined ethical and legal limitations. It is substantiated that the outputs generated by artificial intelligence systems should be regarded solely as auxiliary tools, while the final legal assessment and responsibility for decisions taken must remain with the lawyer.

Prospects. A promising direction for further research is the development of comprehensive ethical standards governing the use of artificial intelligence in legal practice, as well as the improvement of national regulatory frameworks in order to ensure a balance between technological innovation and the protection of human rights and the fundamental principles of the rule of law.

Key words: rule of law, legality, confidentiality, conflict of interest, attorney-client privilege, rules of attorney ethics, digital technologies, the right to a fair trial.

Постановка проблеми. Активне поширення технологій штучного інтелекту не оминуло і адвокатської діяльності. Адвокати використовують штучний інтелект зокрема: для аналізу судової практики, підготовки процесуальних документів, правового моделювання, автоматизації рутинних завдань тощо. Попри потенціал таких технологій, їхнє застосування створює нові виклики, пов'язані з: конфіденційністю, збереженням незалежності адвоката, професійною відповідальністю та дотриманням принципу верховенства права. За таких умов постає необхідність формування чітких етичних та правових рамок використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності, які забезпечували б поєднання інноваційного розвитку правничої професії із збереженням високих стандартів правничої етики та гарантій прав людини.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Сучасний науковий дискурс навколо впровадження штучного інтелекту в юридичну сферу характеризується переходом від загального захоплення технологіями до глибокого аналізу етичних, правових та професійних ризиків. Дослідники зосереджуються на трансформації ролі юриста, викликах для деонтології та пошуку оптимальних моделей правового регулювання. Ключовим напрямом досліджень є аналіз практичного застосування штучного інтелекту в адвокатській діяльності.

Американський дослідник С. Джоші (S. Joshi), аналізуючи останні публікації, виділяє такі сфери застосування генеративного штучного інтелекту, як юридичні дослідження, підготовка документів та аналіз контрактів, одночасно застерігаючи від ри-

зиків «галюцинацій» алгоритмів та порушення конфіденційності [7]. Вітчизняний науковець С. С. Бандурка наголошує, що використання штучного інтелекту у приватноправових спорах значно підвищує ефективність правової допомоги, проте вимагає від адвоката високої технологічної компетентності та забезпечення інформованої згоди клієнта [12].

Етичний аспект залишається найбільш дискусійним. Дослідники О. В. Кузьменко, І. В. Лисенко, Г. М. Гаряєва, аналізуючи використання штучного інтелекту у правозастосовній юридичній діяльності, доходять висновку, що для сторін у судовому процесі, передусім адвокатів, етичні питання і їх професіоналізм мають виходити на перший план, а штучний інтелект може лише доповнити, а не замінити їх. Особлива увага авторами приділяється стану правового регулювання. У той час як Європейський Союз прийняв комплексний Регламент про штучний інтелект, в Україні регулювання залишається фрагментарним [13]. Австралійський дослідник М. Легг (M. Legg) стверджує, що «етичне судження» є фундаментальною навичкою юриста, яка поєднує досвід, емоційний інтелект і мораль, і тому не може бути замінена ботами [11]. Викладач права юридичної школи з Великої Британії Дж. Джентіле (G. Gentile) закликає до критичного ставлення до «нової віри» в штучний інтелект, яка може витіснити розуміння людської природи права [5]. Іспанський науковець Х. І. Солар Кайон (J. I. Solar Caubón) вказує на необхідність розробки універсальної деонтології, здатної відповідати викликам глобалізованого ринку юридичних послуг та діяльності компаній [9]. Дослідники з Індонезії: М. Априані, Дж. Чандра, Н. А. Рахма Вансія (M. Apriani, J. Chandra, N. A. Rahmah Vansya), також наголошують на важливості створення строгих регуляторних рамок для забезпечення принципу справедливості та подолання упередженості алгоритмів [1].

Отже, аналіз джерел свідчить, що попри значний потенціал автоматизації юридичної діяльності, людський контроль та етична оцінка залишаються незамінними елементами та потребують правової регламентації.

Метою дослідження є аналіз етичних та правових аспектів використання технологій штучного інтелекту у вітчизняній адвокатській діяльності, визначення потенційних ризиків їх застосування для фундаментальних принципів адвокатської професії та обґрунтування необхідності формування нормативних та етичних стандартів використання штучного інтелекту у правничій практиці відповідно до міжнародних стандартів.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є: нормативно-правові акти України, що регулюють здійснення адвокатської діяльності та закріплюють основні принципи її здійснення, зокрема положення Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та Правил адвокатської етики; міжнародно-

правові акти та рекомендаційні документи у сфері регулювання використання штучного інтелекту, прав людини та правосуддя, зокрема Рекомендації ЮНЕСКО з етики штучного інтелекту, Рамкова конвенція Ради Європи про штучний інтелект, права людини, демократію та верховенство права, а також Регламент Європейського Союзу про штучний інтелект (AI Act); праці вітчизняних та зарубіжних учених, присвячені проблемам цифровізації правничої діяльності, етичним аспектам застосування штучного інтелекту, а також питанням забезпечення принципу верховенства права у сфері правосуддя.

У процесі здійснення дослідження використано такі наукові методи: формально-юридичний метод (для аналізу змісту нормативно-правових актів, що регулюють адвокатську діяльність та використання технологій штучного інтелекту); порівняльно-правовий метод (для дослідження міжнародних підходів до правового та етичного регулювання застосування штучного інтелекту у сфері правосуддя та адвокатури); метод аналізу та синтезу (для визначення основних ризиків і переваг використання штучного інтелекту в адвокатській практиці); метод теоретичного узагальнення (для систематизації наукових підходів до проблеми використання штучного інтелекту у правничій діяльності); метод логічного узагальнення результатів (для формулювання висновків і визначення перспектив подальшого нормативного та етичного регулювання використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності).

Виклад основного матеріалу. Термін «штучний інтелект» використовується широко, означаючи будь-яку програмну або машинну систему, яка призначена для розуміння мови, навчання на досвіді, генерування контенту, прогнозування, прийняття рекомендацій та рішень тощо, подібно до людських можливостей, включаючи, але не обмежуючись, генеративний штучний інтелект, машинне навчання, глибоке навчання або будь-який інший подібний чи аналогічний інструмент чи функцію, що існує зараз або може з'явитися в майбутньому [10].

Відповідно до статті 4 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», адвокатська діяльність здійснюється на засадах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів [15]. Застосування штучного інтелекту адвокатом без чітко визначених правових та етичних меж може поставити під загрозу кожен із цих принципів. Адвокат зобов'язаний виступати гарантом людського контролю над технологічними процесами, забезпечуючи, щоб будь-яке застосування штучного інтелекту не підміняло ані правове критичне мислення, ані етичні стандарти професії.

Принцип верховенства права вимагає, щоб використання технологій штучного інтелекту здійснювалося таким чином, щоб воно не призводило до порушення основоположних прав і свобод людини, зокрема поваги до людської гідності, недискримінації

та забезпечення рівного доступу до правової допомоги. Особливого значення набуває необхідність запобігання алгоритмічній упередженості, яка може виникати під час обробки даних. У контексті верховенства права також необхідно гарантувати, що застосування штучного інтелекту не обмежуватиме право особи на ефективну правову допомогу.

Принцип законності може опинитися під загрозою у випадках, коли адвокат не критично використовує результати пошуку, сформовані системами штучного інтелекту, не здійснюючи належної перевірки нормативно-правових актів, судової практики та інших офіційних джерел права. Оскільки алгоритми штучного інтелекту здатні генерувати узагальнену або неповну інформацію, існує ризик використання застарілих, неточних або навіть вигаданих правових положень. Така практика може призвести до помилкового тлумачення законодавства, неправильного застосування норм права або посилення на неіснуючі чи недійсні судові рішення. У зв'язку з цим, результати, отримані за допомогою систем штучного інтелекту, повинні розглядатися виключно як допоміжний інструмент для попереднього пошуку інформації. Остаточна правова оцінка, перевірка актуальності нормативних актів і достовірності судової практики має здійснюватися адвокатом самостійно шляхом звернення до офіційних баз даних законодавства та судових рішень. Такий підхід є необхідною умовою забезпечення законності та професійної відповідальності у правничій діяльності.

Незалежність адвокатської діяльності передбачає, що адвокат зберігає повну професійну автономію у формуванні правової позиції та прийнятті рішень у справі. Використання технологій штучного інтелекту не може змінювати цієї фундаментальної засади. Застосування алгоритмічних інструментів може сприяти пошуку інформації, аналізу великих масивів правових даних або підготовці проектів документів, однак відповідальність за формування остаточної правової позиції, зміст правових висновків і процесуальних рішень завжди залишається за адвокатом.

Особливого значення у контексті використання штучного інтелекту набуває принцип конфіденційності. Адвокатська діяльність ґрунтується на обов'язку зберігати адвокатську таємницю, що охоплює будь-яку інформацію, отриману від клієнта або у зв'язку з наданням правничої допомоги. Використання штучного інтелекту створює додаткові ризики несанкціонованого доступу до такої інформації або її подальшого використання третіми особами. У зв'язку з цим адвокати повинні застосовувати такі технології виключно з урахуванням вимог щодо захисту адвокатської таємниці та інформаційної безпеки. Особливо небезпечним є введення конфіденційних відомостей у відкриті або незахищені онлайн-системи штучного інтелекту, де дані можуть зберігатися або використовуватися для подальшого

навчання алгоритмів. Тому професійні стандарти адвокатської діяльності мають передбачати заборону введення конфіденційної інформації клієнтів у такі системи без належних гарантій захисту даних.

Принцип уникнення конфлікту інтересів також набуває нового виміру у зв'язку з використанням штучного інтелекту в адвокатській практиці. Адвокат зобов'язаний забезпечувати, щоб застосування таких аналітичних систем не створювало потенційних чи прихованих конфліктів інтересів між клієнтами. Зокрема, ризик може виникати у випадках, коли одна й та сама технологічна платформа використовується різними користувачами, інтереси яких є протилежними або взаємовиключними. У таких умовах виникає питання щодо можливого використання або аналізу даних опонентами, пов'язаних однією справою. Саме тому адвокат повинен ретельно оцінювати умови використання відповідних технологій і переконуватися, що вони не створюють ситуацій, які можуть поставити під сумнів дотримання професійних стандартів та етичних принципів адвокатської діяльності.

Запровадження етичного використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності має спиратися на існуючі міжнародні документи, які встановлюють принципи відповідального використання новітніх технологій у сфері правосуддя, прав людини та правозастосування.

Так, у 2021 році були прийняті Рекомендації ЮНЕСКО з етики штучного інтелекту, які проголошують, що у випадку використання систем штучного інтелекту судовою системою, необхідні достатні гарантії, серед іншого, захисту основних прав людини, верховенства права, незалежності судової влади, а також принципу людського контролю (пункт 63) [8].

У 2024 році Радою Європи прийнята Рамкова конвенція про штучний інтелект та права людини, демократію та верховенство права. У статті 5 якої закріплюється, що кожна Сторона вживає або підтримує заходи, спрямовані на забезпечення того, щоб системи штучного інтелекту не використовувалися для підриву цілісності, незалежності та ефективності демократичних інституцій та процесів, включаючи принцип розподілу влади, повагу до незалежності судової влади та доступ до правосуддя [3].

У 2024 році Європейський Союз прийняв Регламент про штучний інтелект (AI Act), який встановлює обов'язкову оцінку ризиків та рівнів допустимості систем штучного інтелекту. Заборонені системи, що несуть високий ризик для прав людини, процесуального захисту та прозорості. У юридичній сфері дозволяються лише системи, що забезпечують пояснюваність, перевірюваність та людський контроль [4].

У 2024 році Міжнародна асоціація адвокатів та Центр штучного інтелекту і цифрової політики (International Bar Association and the Center for AI

and digital policy) в межах доповіді «The future is now: artificial intelligence and the legal profession» визначили, що оскільки системам штучного інтелекту делегується все більше юридичних завдань, вкрай важливо забезпечити проведення оцінок впливу систем штучного інтелекту до їх розгортання та протягом усього життєвого циклу, щоб гарантувати, що ці системи штучного інтелекту відповідають верховенству права та не послаблюють та не спотворюють здійснення правосуддя. International Bar Association повинна забезпечити, щоб технології штучного інтелекту сприяли верховенству права [6].

У 2023 році Рада адвокатів та юридичних товариств Європи (The Council of Bars and Law Societies of Europe, CCBE) оприлюднила настанови [2] щодо застосування штучного інтелекту в адвокатській діяльності, в яких зазначено, що: адвокати зобов'язані інформувати клієнтів про використання штучного інтелекту, нести відповідальність за результат, незалежно від залучення технології, пріоритетом є конфіденційність, безпека даних і етична сумісність. CCBE закликає національні, європейські та міжнародні органи влади та організації забезпечити, щоб:

- використання інструментів штучного інтелекту в системі правосуддя та правоохоронних органах належним чином контролювалося та регулювалося, а також щоб регулювання відображало особливості цих систем. Зокрема, ці правила повинні поважати право на справедливий суд і право на суддю-людину;
- правила, що регулюють використання інструментів штучного інтелекту, ґрунтувалися на чіткому наборі етичних принципів, таких як повага до прав людини, прозорість, підзвітність та дотримання верховенства права, і які встановлені заздалегідь;
- ці етичні принципи перетворювалися на конкретні операційні правила та рекомендації щодо конкретних випадків використання, яких необхідно дотримуватися під час впровадження інструментів штучного інтелекту в систему правосуддя або правоохоронні органи, щоб переконатися, що вони не ставлять під загрозу право на справедливий суд. Це вимагає ретельного розгляду та знань потенційних ризиків і переваг різних інструментів штучного інтелекту, а також глибокого розуміння етичних принципів, що лежать в основі системи правосуддя.

Національна асоціація адвокатів України та Міжнародна асоціація етики і доброчесності штучного інтелекту (AI Ethics and Integrity International Association, AIEI) підписали меморандум про взаєморозуміння. Документ закріплює наміри сторін розвивати довгострокову співпрацю з метою формування глобальних стандартів етичного застосування ШІ та залучення українських адвокатів до цих процесів [14].

Адвокатура має виступати активним суб'єктом формування етичних рамок використання новіт-

ніх інструментів. Це означає здатність адвокатури не лише реагувати на ризики, а й формулювати стандарти допустимості, забезпечуючи таким чином відповідність використання штучного інтелекту більш широкому етичному контексту верховенства права, а не лише технічній ефективності. У цьому контексті важливо, виступити за впровадження етичного регулювання, яке збалансовано враховує потреби інноваційного розвитку, дотримання професійних стандартів та ключових засад правової держави. Етичні правила мають гарантувати, що використання штучного інтелекту не підриває довіри до інституту адвокатури. Пропонується включити до Правил адвокатської етики відповідні положення про етичне використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності, що: сприятимуть етичному, контрольованому та правомірному використанню штучного інтелекту адвокатами; захистять клієнтів і суспільство від потенційних зловживань або технічних збоїв; збережуть високі стандарти адвокатської професії в умовах цифрової трансформації. Запропонована редакція положень:

«Використання адвокатом технологій штучного інтелекту є допустимим, за умови дотримання принципів адвокатської діяльності, законодавства України та цих Правил.»

Розголошення відомостей, що складають адвокатську таємницю, при використанні адвокатом технологій штучного інтелекту заборонено.

Адвокат зобов'язаний перевіряти достовірність інформації, створеної з використанням технологій штучного інтелекту.»

Висновки і перспективи подальших досліджень. Використання штучного інтелекту в адвокатській діяльності може підвищити ефективність правничої діяльності, зокрема шляхом автоматизованого аналізу судової практики, обробки значних масивів правової інформації, підготовки процесуальних документів тощо. Водночас використання таких інструментів повинно відбуватися у межах правових та етичних стандартів адвокатської професії. Важливо забезпечити прозорість алгоритмів, захист конфіденційної інформації клієнтів, недопущення дискримінаційних або упереджених рішень, а також збереження професійної незалежності адвоката. Штучний інтелект має розглядатися не як заміна професійного правничого аналізу, а як допоміжний інструмент. У цьому контексті саме адвокат несе остаточну відповідальність за правову позицію, аргументацію та дотримання принципів адвокатської діяльності. Впровадження етичних правил використання штучного інтелекту — це гарантія збереження суспільної довіри до адвокатури. Закріплення етичних правил на нормативному рівні дозволить адвокатурі України не лише зберегти професійну автономію, але й стати активним учасником формування національної політики у сфері етичного застосування штучного інтелекту.

ДОДАТКОВА ІНФОРМАЦІЯ**ФІНАНСУВАННЯ:** Автори не отримували фінансування для цього дослідження.**ЗАЯВА ПРО ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ:** Не застосовується.**КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ:** Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.**Література**

1. Apriani M., Chandra J., Rahmah Vansya N. A. The Impact of Artificial Intelligence on the Legal Profession. *Journal of Law, Society and Living Norms*. 2025. URL: <https://www.journaloflawsocietylivingnorms.com/ngj/article/view/9/9> (дата звернення: 17.01.2026).
2. Council of Bars and Law Societies of Europe. Statement on the use of AI in the justice system and law enforcement 25/05/2023. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/Statements/2023/EN_ITL_20230525_CCBE-Statement-on-the-use-of-AI-in-the-justice-system-and-law-enforcement.pdf (дата звернення: 17.01.2026).
3. Council of Europe Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law Vilnius, 5.IX.2024. URL: <https://rm.coe.int/1680afae3c> (дата звернення: 17.01.2026).
4. European Union. Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R1689> (дата звернення: 17.01.2026).
5. Gentile G. Human Law, Human Lawyers and the Emerging AI Faith. *LSE Public Policy Review*. 2024. Vol. 3(3). DOI: 10.31389/lseppr.107. URL: <https://ppr.lse.ac.uk/articles/107/files/6728a529ae14c.pdf> (дата звернення: 17.01.2026).
6. International Bar Association and the Center for AI and Digital Policy. The future is now: artificial intelligence and the legal profession. September 2024. URL: <https://www.ibanet.org/document?id=The-future-is%20now-AI-and-the-legal-profession-report> (дата звернення: 17.01.2026).
7. Joshi S. Generative AI in Legal Practice: Applications, Challenges, and Ethical Considerations. *Preprints*. 2025. URL: https://www.preprints.org/frontend/manuscript/c270f6e196f1d0aa74e15d38b858a350/download_pub (дата звернення: 17.01.2026).
8. Legg M. Better than a bot — instilling ethical judgement into the lawyers of the future in the age of AI. *Legal Education Review*. 2025. DOI: <https://doi.org/10.1080/10383441.2025.2493493>
9. Solar Cayón J. I. Challenges of Lawyer Professional Ethics in the Age of Legal Artificial Intelligence. *Derechos y Libertades: Revista de Filosofía del Derecho y Derechos Humanos*. 2021. № 45. DOI: <https://doi.org/10.20318/dyl.2021.6104>. URL: <https://e-revistas.uc3m.es/index.php/DYL/en/article/view/6104/4473> (дата звернення: 17.01.2026).
10. UIA Guidelines on the use of artificial intelligence systems by lawyers. Union internationale des avocats. URL: <https://rm.coe.int/uia-guidelines-use-ai-systems-by-lawyers-en-final/1680b438e1> (дата звернення: 17.01.2026).
11. UNESCO. Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence. Adopted on 23 November 2021. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137> (дата звернення: 17.01.2026).
12. Бандурка С. С. Правові та етичні аспекти використання штучного інтелекту адвокатом у розв'язанні приватноправових спорів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-1/178>. URL: https://lsej.org.ua/1_2025/180.pdf (дата звернення: 17.01.2026).
13. Кузьменко О. В., Лисенко І. В., Гаряєва Г. М. Актуальні питання використання технології штучного інтелекту в юридичній діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право*. 2025. Т. 1, № 90. URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/339827/327933> (дата звернення: 17.01.2026).
14. Національна асоціація адвокатів України. Українські адвокати долучаються до формування стандартів етики III URL: <https://unba.org.ua/news/10426-ukrains-ki-advokati-doluchayut-sya-do-formuvannya-standartiv-etiki-shi.html> (дата звернення: 17.01.2026).
15. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> (дата звернення: 17.01.2026).

References

1. Apriani, M., Chandra, J., & Rahmah Vansya, N. A. (2025). The Impact of Artificial Intelligence on the Legal Profession. *Journal of Law, Society and Living Norms*. URL: <https://www.journaloflawsocietylivingnorms.com/ngj/article/view/9/9>
2. Council of Bars and Law Societies of Europe. (2023). *Statement on the use of AI in the justice system and law enforcement*. URL: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/Statements/2023/EN_ITL_20230525_CCBE-Statement-on-the-use-of-AI-in-the-justice-system-and-law-enforcement.pdf
3. Council of Europe. (2024). *Framework Convention on Artificial Intelligence and Human Rights, Democracy and the Rule of Law*. URL: <https://rm.coe.int/1680afae3c>
4. European Union. (2024). *Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending certain legislative acts*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32024R1689>

5. Gentile, G. (2024). Human Law, Human Lawyers and the Emerging AI Faith. *LSE Public Policy Review*, 3(3). DOI: 10.31389/lseppr.107. URL: <https://ppr.lse.ac.uk/articles/107/files/6728a529ae14c.pdf>
6. International Bar Association & Center for AI and Digital Policy. (2024). *The future is now: Artificial intelligence and the legal profession*. URL: <https://www.ibanet.org/document?id=The-future-is%20now-AI-and-the-legal-profession-report>
7. Joshi, S. (2025). Generative AI in Legal Practice: Applications, Challenges, and Ethical Considerations. *Preprints*. URL: https://www.preprints.org/frontend/manuscript/c270f6e196f1d0aa74e15d38b858a350/download_pub
8. Legg, M. (2025). Better than a bot — instilling ethical judgement into the lawyers of the future in the age of AI. *Legal Education Review*. DOI: <https://doi.org/10.1080/10383441.2025.2493493>
9. Solar Cayón, J.I. (2021). Challenges of Lawyer Professional Ethics in the Age of Legal Artificial Intelligence. *Derechos y Libertades: Revista de Filosofía del Derecho y Derechos Humanos*, (45). DOI: <https://doi.org/10.20318/dyl.2021.6104>. URL: <https://e-revistas.uc3m.es/index.php/DYL/en/article/view/6104/4473>
10. Union Internationale des Avocats. (2024). *Guidelines on the use of artificial intelligence systems by lawyers*. URL: <https://rm.coe.int/uia-guidelines-use-ai-systems-by-lawyers-en-final/1680b438e1>
11. UNESCO. (2021). *Recommendation on the Ethics of Artificial Intelligence*. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000381137>
12. Bandurka, S.S. (2025). Pravovi ta etychni aspekty vykorystannia shtuchnoho intelektu advokatom u rozviazanni pryvatnopravovykh sporiv [Legal and ethical aspects of using artificial intelligence by a lawyer in solving private law disputes]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal [Juridical Scientific Electronic Journal]*, (1). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-1/178> [in Ukrainian].
13. Kuzmenko, O. V., Lysenko, I. V., & Hariaieva, H. M. (2025). Aktualni pytannia vykorystannia tekhnolohii shtuchnoho intelektu v yurydychnii diialnosti [Current issues of using artificial intelligence technology in legal activity]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriya: Pravo [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law]*, 1(90). URL: <https://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/339827/327933> [in Ukrainian].
14. National Bar Association of Ukraine. (2024). *Ukrainski advokaty doluchaiutsia do formuvannia standartiv etyky Shi [Ukrainian lawyers join the formation of AI ethics standards]*. URL: <https://unba.org.ua/news/10426-ukrains-ki-advokati-doluchayut-sya-do-formuvannya-standartiv-etiki-shi.html> [in Ukrainian].
15. Verkhovna Rada of Ukraine. (2012). *Pro advokaturu ta advokatsku diialnist: Zakon Ukrainy [On Advocacy and Advocate's Activity: Law of Ukraine]* (No. 5076-VI). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 12.02.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 16.03.2026

Дата публікації: 27.03.2026